

Jerzy Romanow, Romuald Piwko

Głogów - Stare Miasto, Kwartał A-29

Informator Archeologiczny : badania 22, 125-126

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W obrębie ulicy Stary Rynek stwierdzono dwa lub trzy poziomy drewnianej ulicy. Dranice ułożone na okrągłych legarach wyznaczały jej szerokość na 15,00 - 17,50 m, a więc znacznie mniejszą niż dotychczas uważano. Wstępna analiza materiału źródłowego wskazuje na możliwość datowania najstarszej ulicy na przełom XIII/XIV w. Tym samym pochodziliby ona z drugiego rozmierzenia miasta, a wyniki badań poważnie osłabiły hipotezę o możliwości wyznaczenia prostokątnego lub kwadratowego rynku w tej części miasta w XIII w.

Przy kamieniczkach Stary Rynek 56 i 57 stwierdzono ceglane, gotyckie przedproża datowane roboczo na XV w. Były one krótsze od szerokości kamienic, a ich wymiary wynosiły 2 x 3 m. Kolejne fazy przedproży związane są z nowożytnymi przebudowami kamienic w XVII i XIX w.

Po zakończeniu badań w obu wykopach, zdjęto darń i częściowo odgruzowano pomieszczenia w podwórkowych partiach bloku zabudowy położonej między ulicami: Rybacka - Ścieżka Kościelna - Bednarska - Stary Rynek.

Teren ten będzie badany w następnych latach.

**Gdańsk - Oliwa,
st. 2**

**Politechnika Gdańska Wydział Ar-
chitektury Katedra Historii i Teorii
Architektury**

Badania prowadzili: dr Zofia Hołowińska, mgr Waldemar Klinger, doc. dr Ryszard Massalski i mgr Henryk Paner. Finansowała Politechnika Gdańska. Trzeci sezon badań. Średniowieczny dom opacki (XIII - XV w.).

Kontynuowano badania rozpoczęte w 1987 r. Złożono dalsze cztery wykopy sondażowe (VIII - XI) na pasie terenu rozciągającym się wzdłuż zachodniej ściany średniowiecznego domu opackiego (Stary Pałac Opacki) oraz płyty wykop (XII) w południowej piwnicy tego budynku.

Wykop VIII wysunięty był najbardziej na południe, w pobliżu XVIII-wiecznego Pałacu Opackiego. Stwierdzono tutaj, że spoczywająca na calcu, nawześniejsza na tym terenie warstwa kulturowa narastała od końca XII w. do połowy XIV w., wykonany został wykop pod fundamenty domu opackiego, przy czym był to pierwszy murowany budynek na tym terenie. Ustalono także, że powstał on od początku w znanym obecnie (nie została co prawda jeszcze zlokalizowana jego północna ściana) prostokątnym zarysie.

Wykopy IX i X usytuowano w środku długości zachodniej ściany domu opackiego. Odśrognięto w nich zewnętrzną stronę murów północnej części zespołu kilku niewielkich pomieszczeń piwnicznych, leżących na zewnątrz domu. Ten ostatni fakt nasuwał przypuszczenie, że pomieszczenia te mogły należeć do nieznanego budynku zbudowanego wcześniej. Okazało się jednak, że ich mury dostawione zostały do istniejącego już fundamentu głównego domu, oraz, że wzniesiono je w czasie, gdy poziom terenu znajdował się na wysokości 27, 3 m n. p. m., czyli jeszcze w średniowieczu, na co wskazywał także ich sposób murowania. Najprawdopodobniej piwnice te należały do dobudówki, dostawionej od zachodu do środkowej części domu opackiego.

Wykop XI zlokalizowano w odległości 8,60 m na północ od dalszej północnej elewacji Staro Pałacu, w linii przedłużenia zachodniej ściany domu opackiego. Chodziło o zorientowanie się jak daleko dom ten sięgał pierwotnie na północ. W wykopie wystąpiły wprawdzie w odpowiednim miejscu relikty muru, ale nie miał on cech średniowiecznej murarki. Pierwotnej ściany północnej domu opackiego nie udało się więc umiejscowić, a stwierdzono jedynie, że wyznaczony przez ten dom trakt zabudowy był przedłużany w czasach późniejszych dalej w kierunku północnym.

Niewielki wykop XII, wykonany w posadzce południowej piwnicy domu opackiego (25,33 m n. p. m.), nie wyjaśnił daty budowy piwnicy, ani jej ceglanej posadzki.

Ostatecznie uznano, że wszystkie możliwe do wyjaśnienia metodą wykopaliskową istotne problemy naukowe, związane ze średniowiecznym domem opackim, zostały jednoznacznie wyjaśnione.

Badania zostały zakończone.

**Głogów - Stare Miasto,
Kwartal A-29**

**PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konser-
watorska Oddział we Wrocławiu**

Badania prowadził dr Jerzy Romanow przy współpracy mgr Romualda Piwki. Finansowało Muzeum w Głogowie. Pierwszy sezon badań. Średniowieczna zabudowa południowego bloku przyrynkowego.

W 1988 r. w okresie od 17 lutego do 23 października Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska we Wrocławiu prowadziła badania archeologiczno-architektoniczne w Starym Mieście w Głogowie na terenie kwartału A-29. badania prowadzone były w rejonie planowanej zabudowy pierzei południowej kwartału.

Wynikiem badań było rozpoznanie zabudowy 11 budynków średniowiecznych. Mury rozpo-

znanych obiektów zbudowane były z taniego kamienia wapiennego, bądź też posiadały jądro kamienne oblicowane cegłą, układaną w wątku gotyckim. Szereg budynków nosi ślady przebudowy w okresie renesansu, włączających się z wprowadzeniem nowego podziału wewnętrznego i budowy ceglanych sklepień kolebkowych.

W obrębie rozpoznanych obiektów stwierdzono 2 budynki średniowieczne wsparte na fundamentach w konstrukcji punktowo-łękowej. Budynki te w fazie średniowiecznej nie były podpiwniczone. Ich modernizacja związana z wprowadzeniem piwnic dokonana została w okresie renesansu. Rozpoznane budynki posiadały szerokość w świetle wahającą się w granicach od 3,30 do 6,50 m. Sąsiadujące budynki posiadały wspólne ściany boczne.

Badania winny być kontynuowane w miarę zabudowy całego kwartału.

Gniewoszków,
woj. wałbrzyskie,
Zamek "Szczerba"

Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Czesław Francke. Badania finansowały: KZA w Wałbrzychu, IIAŚiIT Politechniki Wrocławskiej oraz Uniwersytet Wrocławski w ramach programu badawczego "Przeobrażenia społeczne i narodowe na Śląsku". Czwarty sezon badań. Zamek średniowieczny (XIV w. - 1428 r.).

Nazwa Zamku (niem. Schnallenstein) pojawia się w 1358 roku. Jego dzieje związane były z rodziną Głoubosów, która na Ziemi Kłodzkiej pojawiła się pomiędzy 1315 a 1318 r.

Skoncentrowano się na rozpoznaniu części mieszkalnej zamku. Badaniami objęto 2 z 4 wyróżnionych pomieszczeń oraz odkryty w poprzednim sezonie piec typu hypokaustum.

Pomieszczenia wyeksplorowano do pierwotnego poziomu użytkowego. Odsłonięto zewnętrzną stronę pieca oraz jego otwór wyspowy. Jedno z pomieszczeń to korytarz z którego prowadziły wejścia do pozostałych pomieszczeń. Wejścia te odkopano. We wszystkich przypadkach zachowały się ich tylko dolne partie bez nadproży. Ościeża otworów wykonane były z bloków płaskowca ustawionych w przygotowanych wcześniej uskokach muru. W jednej ze ścian korytarza odsłonięto wnękę.

Interesujące jest, że próg wejścia do części mieszkalnej (do wspomnianego korytarza) znajdował się o blisko 1 m nad poziomem użytkowym oraz, że próg drzwi prowadzących do jednego z pomieszczeń posadowiono znacznie wyżej niż progi wejść do pozostałych z nich. Stąd wniosek, że właściwy poziom użytkowy korytarza stanowiły platformy-podesty o odpowiednio zróżnicowanych stopniach. W drugim z pomieszczeń, z piecem typu hypokaustum, odkryto 3 położone na różnych wysokościach odsadzki. Dwie z nich należy wiązać z kolebką. Trzecią odsadzkę posadowiono o ponad 1 m poniżej poziomu użytkowego pomieszczenia. Jej istnienie można wiązać z redukcją grubości muru zewnętrznego - obwodowego.

Wypełnisko pomieszczeń stanowiły warstwy: spalinizny, przepalanej gliny, zwietrzałej zaprawy z kamieniami i humusu z kamieniami. Najbardziej zabytkoosne były dolne warstwy włącznie ze spągiem warstwy zwietrzałej zaprawy.

Odgruzowano także rejon bramy głównej.

Większość zabytków pozyskano z dwóch przebadanych pomieszczeń: 12290 fragmentów ceramiki (w tym kafle i cegły), 700 gwoździ, 567 ułamków kości, ok. 350 ułamków naczyń szklanych, 53 groty, 12 skobli, 6 podków, 7 noży, 5 sprzączek, 5 płytek zbroi, 2 ostrogi, 2 klucze, 1 wędzidło, 1 bogato zdobione szydło, 3 paciorki, 3 osetki, 1 srebrną monetę i 1 fragment glinianej figurki. Na uwagę zasługują okucia drzwi i metalowe elementy wozu. Za najbardziej spektakularne uznać należy bryły przepalanej gliny z otworami po grotach bełtów kuszy.

Gnieszno, woj. poznańskie, st. 15 - patrz wczesne średniowiecze.

Górka Sobocka, gm. Kondratowice, woj. wrocławskie - patrz epoka brązu.

Góry, woj. siedleckie, st. Drohiczyń "Ruska Strona" - patrz wczesne średniowiecze.

Grodzisk, gm. Grębków, woj. siedleckie, st. 1 - patrz wczesne średniowiecze.

Gronowo, gm. Lubicz, woj. toruńskie, st. 1 - patrz wczesne średniowiecze.

Hyża, gm. Zamość, woj. zamojskie, st. 1 - patrz neolit.

Jarocin,
woj. kaliskie,
st. 2

Muzeum Regionalne w Jarocinie

Badania prowadził dr hab. Ryszard Grygiel, przy współudziale mgr Eugeniusza Czarnego. Badania finansowali: WKZ w Kaliszu i Muzeum